Shri Raghunath Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ५६१-घ

Title पारसीप्रकाशविनोदः

Author वेदाङ्गरायः

Extent २० Age

Subject ज्योतिषम्

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पारसीप्रकाशविनोदः

५४३

पं. २०

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

ह्रदः स्मृगंगायां दैवनद्यां तेफीरीभ्रः स्यात् देवदेवो भूतप्रेतपिशाचो स्ववीमशैतने ९ अमृते आवीरत्यातं
जवशाविमानेपरीतथाप्सरसः हृदो धूमेषु भवेदातश्च अग्निः शिखासोलद १० अञ्जाईलोयमेस्याह्वादेवादाध
जूदशीद्राध्येसततार्थेतु हमेशंकालेरक्तोजमालदः स्यात् ११ राहासश्रादौवोरः सवराओवासरेराजः सोव
हप्रभातकालेश्यामः संध्यायसायं प्रासःप्रा पद्मनीम्नादोमासिमोहः स्यात् फरणावर्षगणस्या
हर्षसालः क्यामतेप्रलये १२ फस्लक्मनोवहारः सुरभोवर्षासवर्षांते तापिस्तानाग्रीष्मशीतनैती
स्याजीमौस्तानः १४ शरदि भवेत्याहेजोफलकं वास्मानमाकाशे स्वेतर्कं चदिशोतुर्यल मेघेवकुलरः
हिलाले भक्तकालायांमाहस्वंडेचमाहतारश्च वोसलप्रकाशवाचीतुल्यउदयेगस्वोस्ते १६ प्राचर्यस
तंडेतारामभवतिकलंके प्रभाम्हस्तुसा ज्योत्स्नामहराश्राईवरफेतुछिन्नफर्षहिमकेस्यात् तालाहः
परिधाउस्मचर्मेशीतेनथामरदंशीरिकैयितंडुगैमरदेचमंडलकथितं सीतारहतारायांशानेक्षोरेजोफ

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पार
सीप्रकाश
१

रः श्रोत्रः राद्रोरामः केनोजनवः स्यान्मस्त्रगीजीवः मोमेमिरीषकथितो बुधेचउनारिदः कथितः गुरुलः श्वकोड
र्दिनमम्मयादिश्चबरमेष्वेच विश्वानिचवकंज्ञानीदानादानिशंचापि श्वज्ञानीनादानःश्रोक्तोमुकौरवलासी
त्व स्मरणेनयादस्तुकंविस्मरणंस्यात्फरामोशः फरुमंफिकिरंरविवरंफिरामनंवापिवुडोसुः श्रानेदंत
लुशालीश्वानिनिज्ञाव्दारसंज्ञास्यात मस्तकेजंदः संदेहेनिश्चयेचकौलस्यात सिडांतेतदलीलंदलकंवा
गीकुनौकवलंस्यात मेहरस्नहमन्नाणायांवैरस्याहूरमनीगमः शोकेजीस्तवोभनास्यादजवश्चर्येभया
नकेवीमं मानेलाजस्नासनरसंद्दसदंत्वस्यायां वरदाश्तनक्लांतोशर्मेलज्जागजेवक्रोधः श्रजुनाप
श्रश्लासः श्रीनोइरवुलासमुद्धवनोकथितो स्थैर्येकरारसंज्ञाचिन्नञ्जातोतवेदिलीकथिता हिम्मति
श्चध्यवसायेइनवारंतुप्रतीतौस्यात श्रंदेशहचिंताघाष्वाहिशकामेच श्रारजूकामे उत्कंठामुतरज्जः
घोमुः कपटेतयामकरः हालश्चवस्थावाचीप्रत्याशायांउमेदइमुक्तम ॥ श्रास्वासनेदिलासाश्राका

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

सायां निगद्यते हि विसंज्ञं भार्यां खमिजः स्याद्वीर्यायाः हृदि तेयकं पनेलज्ञे प्यावो निद्रावाजी कुलहृद्लेगाफी
लीप्रमादे स्यात् ॥ रूपे रंगः घ्राह्वे आवा जलकान्ते चरसे [illegible] धेवायः स्पर्शे लामसा [illegible] स्यात् नमके लवण
मिसरी मधुरे नल्खकटुके कषाये ज्ञस [illegible] स्यात् [illegible] रसे तन्त घौ आमे युः मिश्रिते प्रोक्तः [illegible] केषु
लालस्यैवां पीते जर्द सिते सिफेदः स्यात् । सबुज हरिते [illegible] सपामे चित्रे [illegible] रंगः स्यात् ॥ खु
शवोई वदवोई स्तुगंध दुर्गंध ज्ञैन येवान्ये ॥ वचने मास्तुने रखवे बंवात्तो यो इस्मनाम्नि स्यात् ॥
साहंकारं वचने लाफो कीर्तौ वदीवदनामी जकराल्ने प्रतापे कीर्त्तौ नेकी च नेकनामी च का
लाहलेखुगोराहूराक्तसन्ये दरोग खिलाफे च मिथ्यायां याव हप्रलापभाषापदः शिकायत्मृतु संकाय
नेत पापगुनाहे तु सवाब पुण्ये तवल्लुदो जन्मनि जानजीवः आयामभवेत्का विलक्षा किलयो ह्वि
नेदी लेखो तिरमाम नेति ॥ आम्रफल पानाले स्यात् हि [illegible] नमसि नारी कीजदर्द विषेषु सपे मारः

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

मागीरश्वाहितांतकेप्रोक्तः नवकेष्ठ होजरवंस्यात्नुरकेथ्रपतितस्य दोजकीकथितः दूर्यावः स्यात्नघादोदर्यावःस्या
न्मत्तुडेच परिखाखंद केउक्तो गागमगाकोतयागर्ते पेकोगलेज्जजीरस्तथानरीपश्चुचिद्धीमं कलुषपाकी
२ जेनिर्मलेकथितेगंभीरेगकारेवगिनितेजेतुनोः कीष्मी पानेजहाजउक्तः कथितःसफराविदेशात
कोश्मीवानमलाहोनाविकसंज्ञेकस्सफहमें ना— — — [illegible] पिचजालेदामोरझोतयारेस्माशंखादिष्टमुह
रःस्यात्सदपश्चुक्तोकिरमःक्रिमेप्रोक्तः॥ मोरः पिपीलिकायांटष्टिकसंज्ञेनवजडमप्रोक्तः मत्स्यमा
हीरजकोमेदस्योकाजलोकायां होजस्लुधकारिणांतहूपे [illegible] स्याहोबाउलीबापी। जंगलःशेवाले
फ्लेनीलाफरंकथितं कोहगिरेसंगशिलाम्समायक्राया [illegible] सुबहेत्तुदरवन्तेसज्ञा॥उक्षेतु
लेचारवरोचमेवाफ्लेवनेजंगलवे— मूले पत्रबरगशाकागियोव रागरवास्तेगुल्तेत्वचितुरमेवी
जेश्यामेफलेखामतुवुम्नपक्के केलीवनेवागइतिप्रसिद्धगुलजीविगुष्पवाघो दलःस्तवकेयकेट

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

केखारः खरगोशः शशकस्यात् आहू हरिणे गजे फीलः अस्पस्तुरगे गेबाव्रेशेरः ~ शुतुरस्करभे कथितः कदो
~रिमस्सगाले स्वगाल उक्तः शुतुरउष्ट्रे गविगावो बुजनकागे मेषे गुवल्यामेशः पुगोश्चके सगः श्वनिरवेरख
रः बलवः प्रोक्तश्चाखोमूसगविडाले गुर्बाजगरे हे वानूः पशुमाचेगोस्फंदः स्यात्तथामेषे शाखः मृगेस्त
वरखुरपश्मलोम्नि डुंवपुच्छे खगमाचेल्लपरंदः मुरगः श्रृङ्के तत्तीयवाजश्येनेष्टश्चगीधः शारीतुपा
विकः प्रोक्तः संजस्कः कलविंकेकाकेजागः वालागश्च । ए ~ ~ हुमस्पूरेकबककचकारेपि के
नचुल्लु ॥ पारावते कबूतर उक्तः मरवारस्थकेवाकेपि मुर्ग जुजुटकेस्यात्द्वमरे मगराग्यमदिका म
गसः ॥ पक्षेपरोपवा स्यूपक्षातिरुफ्तानवलचञ्चुः कथितं युग्मेजूनरंडमिनरः स्त्रीभवेन्मादी वञ्चः
शिशोसमस्ते बच्चःस्याउत्तमायतेचापि मत्सिजेमीवलदीर्ज्ञेन्नमेनिम्मनापस्ती वालाउपरिस्थ ध
स्तलज़ोरः पाषाणम्नेमंगस्याः सध्येमियान्सादिशः स्थलमाजे स्यानयाज्याणः । ज्यालमजगदर्षम

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

दिवाकं देशो। वेलाइनंमुल्कंच शाखापुरेसराय:कसवानगरेसहरमहानगरे हकानआपणस्याद्धदे
वीआरपत्तनेगंज: वप्रेचारिदिवारी दिवारमंदिरेखान: हम्मामस्नानगृहे शूलखानेदेवनाभवने गु
५ सलहजीर:स्यान्महजीदंधर्मशालाया कारखानेशिल्पिगृहेमदिरागेहेशराबखानेस्यात् गोष्ठेतुगावखा
नागवादाआलेतुपंजर:प्रोक्त:। सोधेमहलेमप्वष्टेदपागार:स्यात्रवेलाच। दोमहलोपरिभवनेऽववा
धेस्यान्महलसरखान: खोप्तेतुइष्टकायां तलणादिगेहेचछप्पर:प्रोक्त:। द्वारेदरवाजसन्नाबहुवहिरिंदं
वांत: नक्क:कपाटमात्रेकुलुफ:स्यादर्गले कीलीदस्ता उद्घाजलयंत्रेस्याजीनदपाया रोहलोकाथि
ते ज्ञारोकशमाजंस्यांरायणाभ्रुष्कंगृहेणागनेसक्षि:॥ तिर्यक्काष्टेह्यिनिरवंऊर्ध्वेतुमरग:प्रोक्त:। जेहं
रमध:स्थितस्याच्चाचोटंनेच्चतुपृष्ठेभणितं सतोभुलरूपधिस्याद्दारकोशोतुकोतंस्यात् ।फसेलो
द्विकोशेसीम्निसहदप्रकीर्तितोविज्ञै:। शिवेआवसलस्यपत्नीहवासीदपसतघोरादमीमानव:

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

स्यात्रवोमर्द्दनारीजनः संप्रदिष्टोभोगनीयावति - - - - प्रुवतिन्नुवान संज्ञाग्ररजस्कायांनवानिगप्रोक्तः
साद्दिवजमालसंज्ञास्ववती पाकश्चहंद्रोगीनां श्चात्त्ववसमम्त्गाद्दीचंद्रमुखीमालरोईस्यात स्कंध
णायेप्रणयीआशाकडकास्त्यायाविरही शहवनउकेसुरतेकथितंअरकेविनोदेपि शहतम्बकेचमुखे
विहेयचैवनेवासः।देउस्तगर्भिणाँगर्भंत्वारिस्तनेप्रोक्तं वेस्यासुनाईफास्याद्विलहकदाहेनजूर
हष्टोबेः र्माद्विधवायांदास्यांदाहायकुहनीदत्त्वः।ओलादश्चहनयनश्चवंदाबुलावाएआवरो
र्यनिसानचिहैतिलेखानःजेहुनानस्तुऊडुबेफर्जेदःस्यादपत्सेतु।संबंधीतुअजीजःसंबंधेस्याद
जीजीति वेगानद्दपरपदेपगानद्दआत्मपदेतु खाहरभगिन्यांपिसरस्तुपुत्रेडुखूतर्स्तनायांजन
केपदस्तान आनाबरादरजननींचमादरदामादसंज्ञानेनयाधवूस।पितामहेजद्दनवीरनप्राज्य
हेकलान्दर्दकनिष्ठकः शोहधवेउस्मेपितव्यकः।तिफ्लःशिशोवाल्यमपीदनीज्ञी पीरोज

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पीरीजरायामपिपीरस्तद्विष्ठुवाञ्जुवानोयुवतायुवानी ललाटेपिशानीशिरसिसरगोशः श्रवणयोः तया चश्मने
त्रेश्रबुथुविनयनपक्ष्माणि मिजगांज बाजिकादन्त्यादशनततिरोष्ठेलवमुखेदहंनाशवेणीज्ञुलुफम
५ लकेमोइवकचाः जलखरुनोजरगरस्तद्योगुलेगर्दनीचगलकंधरयोः ग्वासितेद्दमस्तदरोऽभवन्मु
5 खमेडस्तेवदनमात्रतलः ॥ आरजंकपोलेरवन्दुकामनामैो ------ प्रनानेपिचनाजन्नः ष्ठे
लश्मेजारेशिकम्स्यात् मध्येकमनांमिरपीरुनाफः स्कंधेतुदो ------ कोहन्नपार्श्वेकुचोपी
स्ताहृदयेसीनकस्तवगस्तः श्मश्रूशापपीहरेश्मः स्याद्दस्तदस्तः प्रोक्तोमयिावंधस्यान्मुवावाज्ञः ।
कर्पिरश्रारंजः स्यात्तले --- नखेषुनाखूनं अंगुष्ठमंगुलिः स्यादंगुष्ठेस्यात्सरंगुष्टः मुष्टौमुश्वि
नस्तोवलिप्तउक्तः मरांस्थपेटः स्यात् पेशाबपरलपश्चाद्दामेचयपृष्ठदिशिणरास्तं वस्तोजहाज

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

उक्तो नितंबदेशे स्फुरीलः स्यात् अंघ्राघोंशारवः स्याज्जानु निजानुरूत्रानः खायशद्धंउक्तो शेशिश्न
केरोभगक्रमः श्रोक्तः क्रौनोगुदेचचरणोपायः स्यान्पार्श्वौनथापान्तरो गुल्फे सितानुगः स्याद्देहंतकौ
उक्तुदेश ------ ष्यान्तफेञ्चकेशोणितेरवेनं मांमेगुष्मेमेदसिच्यवीज्जंञ्जंतुमज्जानिश्रोन्नम श्रेव
रोदरुषोक्तंयन्क्षातिनिगरवल्गामंनकफे। स्नहः सराणिक्षेविष्टामूत्रेपाशाचपेशावः। वरवेदहुं
दिलेस्यात्कवी चञ्जोरावरोवालिनि। लागिरउक्रोष्यक्रशेरोगमरुजष्युवेमारी सव्याधोवीमारो
नीरुजंस्यात्सहतंच सफास्वस्थः दर्दपीडाश्राद्धः स्याद्दुःखः निश्वासे। रजमसो कामेनर्फः। श्रासा
सः स्यात्कोपष्ठिकायांमुरुचफातिधमउरवादफिरगः श्वित्रेववर्षेत्रोणोञ्जरम्भंस्यात् पारिस्नद
ञ्जोदिक्षुनाभिस्याद्रसासीरः वेदोशीमकायोञ्वरेतवामर्गमुर्द्दनेमरणे वेदोषामूर्छितस्या
देघकेरवः दिरावधिरः स्यात् उन्मतोदवानः पंगोसधायग्गमरकेस्यात् वैषुतवीउक्तोदार

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

६

6

स्यादेषधेडुलाऽपि सेहनचंद्रकस्त्रेगुस्तुलः स्यानेमज्ञनेगोरुत आमपार्श्वेहवस्त्रेफोरोय अवेरस्मीरस्मीरस्म्भे
लुपट्स्वन्नेधान्नुगुणाचेऊरीकथितः। मामोम्येकरवासः शालः स्याद्रोकवेहोमे वस्त्रविशेषस्तुमता
मरवमलमकलानसूफाघा स्हेमेमिहीनदेह्यंपरिणाहे राजंस्सतेधौतमस्लपाकंचधावनेस्स्लन
स्याज्ञादरेनिलोचेतिलकेकप्कंतयाप्रोक्तं उसीपदस्तारकटिवधस्यात्कमरवंदः। पल्कंतुकेऽजा
रोज्यामास्यात्कंतुकेचतया शामानमेचलदेशेप्रस्तीनंवाहुसंस्थाने निहालीतूलपटीकवाऽस
तलेकंतुकेकथितं लुंगपधरीयेवस्त्रंवंदस्नेषानुवंधनस्थाने प्रतिसीरास्तकनातः पर्दस्तगयस्य
वस्त्रवेप्मकेतंव पटांवावस्थितमात्रे--- मामिरवानः स्यात् चोवस्लेवष्नुभवेत्कीलेमोरवो
गुलीतनावः स्यात् नेपथ्येआराजिंमुकारुरेस्तनस्वीस्यात् स्लकः करोविभूषाकुंडलमार्गेचगो।

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

गोशवारः स्यात् श्वेतअग्नि मिकाथो कंवाग्ध्रषा सबल्वलशोकं मूत्रआसमोदरः स्याल्लाखो लाह्वा सुचेदने मंद
ल मुष्कं मृगनाभौ स्यात् सुरावमुष्कसारे गुरो तगर कोचो च स्यात् समनियोस काफूर घनसार्न — — — लौंग
बर जानीफले च जौजे रज्जरी जेजानिपत्री स्यात् एलालाची शोका कुंकुमे संज्ञेन जापरा कथितं दारचीनी
गुडत्वचि लवंग संज्ञेन तु कर्णफूलः स्यात् मलानतवीवीहंगध चूर्णे अवीरस्तु कं चूर्णायीरवत्नायानमर्दन
र्णादिके मूडुनि अधानेन कियः स्याद्वालिश्मं चापि — — — — — — — स्यात् सौनप्रधानी स्यादौन हृद्दर्पनेप्रो
क्के वाद विजनं च व्यजने चिरागदीपथमेथुटेहकूः जानी ऊले ऊलीनेश्वसीलेऊनः स्वमालतशीले दानि
शवं दो विज्ञेय आरवुनः स्याद् उपाध्याये उस्तादस्तु गुरौ स्यात् छिष्ये शागीर्द मौलना चार्यः । परिचारिके नत्वादि
मज्ञेयो जयोमु सन्नमानवेस्तोजा शास्त्रे फलामउक्तं वेदेषु स्यात् कोराणः इति रुस्यादि गुकी साकाव्यादिषु
किताब स्यात् ज्योतिषि तु नुमउक्तं गणके स्यान्नजूमीति इति में विद्यामात्रे आलिमा विज्ञै बैत स्लोके ॥

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

मिमलागजल्व्हवाईइस्याद्यस्लमभेदास्तुःप्तुडेमदीश्रुतुडेगलतंनादानमूर्खःस्यात् वर्कपत्रेस्यात्लेमषीडुवातं
मषीपात्रे कलमस्लेरवनेदंडेकर्तमेंगामिकराजःस्यात् हफींद्वारेस्तुपंकौमनरकनारोगनिवीस्तेनेलिखके ॥
मानेर्थेजक्तापदेभावेमरकस्दस्तुकरस्तुस्तनस्तुकेस्तुलिपोवरखनक्रुलिपोम आपनेरवतम वहसोविवा
दजकःशपथमोगंधगेवतिस्तनिदायां उमाहःस्यारीफःतिफनश्चापिस्तवेकथितःश्राहानेनलवः
स्यान्त्रम्नेस्तुवालत्रन्नेजबावःस्यात् कलिमातम्मूलमंत्रेमद्धपासंज्ञानिमाजःस्यात उसमश्राडेवुस्याद
रवाहःस्यान्निवापेतु कार्येषुमंत्रपाठफातेहःस्याद्वतेरोजः ।कहे स्याडुणवासेवोमोशीमोनस्तुश्रयां
न्याजमंदीपावोसोग्रमगतोदवींदनेअमगो श्राशोर्वादेडुवाशासिंस्यादेववादेपु शापस्याहेहडुवारवे र
कुशलेजवालउस्यातः ।अतिथौमिहमानस्यादातिथ्येमेहमानीति नाजीमोस्पुस्यानपोजीसस्तु
कंपजाह दाताखरवीसरवावतस्जरुदानेबखीलहूपमाः ।सम्परतुमज्ञिमोस्यात्समदिमज्ञिम
कविःशाहरवांकायांमवालःकतबदाई विवाहःस्यात मुख्येहुजरतमंज्ञारवामोशीमोन

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

नाशिवेकथिनः नापाकंस्यणवित्रेष्वनेपाकंमहाव् फलानमस्यात् पीरः सिद्धे योगिनि आमिलसंज्ञानपस्वि
नामुक्तो मीराजकंसदकंवाख्वसीनस्यात्मीतिदानेषु मन्माग्नेस्थ्यराद्दीवराद्ः स्यादसत्यधीनेषु मुल्हो
दपाएवेंकेस्यान्ननअनेखारजीकस्या यतिभेदाःस्तुमदारीजिंदामोफीकन्नदराघास्तुः स्यादामिलन
पस्वीसेवायांवंदगीनष्याखिष्पन मुन्नः खलासउक्तो वद्धवस्मोगिरिमारः हृष्टांतेउदलीलवस्तुविवा
देउश्रस्यलओक्तः। ज्यादतिश्चतिक्रमः स्यादन्तुअमेस्याच्चरावीति धर्मेदलानसंज्ञाभवेद्धर्मेद
रामस्तु मिहायांतगदायांआकिबनेस्यान्नदागरीवश्च इहलोकेउनियास्यात्परलोकेदीनइस्तुके
मखुदमोतिजानीकर्ईजरुतनेउभौलोको साहिकशादोमल्लिकः मस्तानपानशाहस्वसमोजि
तिकुमारस्साहिवनादः मलिकनादः। शाहोनृपेनजोन्यपामसंचामरेचकुलीसः कोषखजान
संज्ञाअधिकारीस्यादमल्दारः अमलंअधिकारेशस्त्राधायासिलदारः। मंत्रिणिवजीरउक्तो

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

८ ४

विज्ञेयो हस्म जवामातेऽडकवाल दोल्लनः अमुर्थेमु स्त्याराज्यशक्षिणो मान्यः कोषाधिपः खजान्वी मीरस्त्र दिलग्रा
ड्विाके स्यात् काजी विचारके स्यात्करो भवेद्धर्मशास्त्रेषु ॥ ग्रा कितब्याज्ञाकर्ता लेखक ऊक्तो निवीस
दः । दंडे अदलं प्रोक्तं विजीगीषावादिनि प्रोक्तः । ऽ —— ग्रामुख्ये भवेद्गामीनः शासके प्रोक्तः शा
हेवाऽसमराघो दास्तिमित्रे तथायारः दम्सानीलवयस्य मैत्री दोस्ती च यारी च द्वारि भवे द्वार्जं द्वानी
दौवारिके प्रोक्तः । वैरिणि दुश्मनमुक्तं वध्यस्यात्कुश्तनीसंज्ञा अपराधे गुनाहः खता च शा
सने जंजरसंज्ञा एकेमरदूहस्याच्छंदनिवाजी समर्थेनी कायिलः इनाऽतं प्रसादे कारभेष्वस्यात्खुशी
तुसंतोषे योग्येलाइकमुनासिब दानकीर्ये तु कथ्यते विज्ञैः शौर्येमर्दानावत्तस्यान्महति विपद्ये गनी
मस्यात् उपजापे बड्ढादीनञ्जीमतेसाहमप्रोक्तो आवश्यके जरूरे अल्लवनमुक्ते तथावश्ये मं
वे वर्से मस्लनस्यात् संधौ सुलह विग्रहे जंगः स्यान्निश्चिते च मुशकस्स अनिश्चिते नामुशकस

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

ओकं सामयी संघट्टे नेत नवीरं मजरदं तु निष्यते २ ले खोस्वतं किनावतनमथ फुरमानं तथा हुकुमं आज्ञा सवो
पधायीं पेशक ससिर लेच तां फं चाय जगानं गुल्के दासं करे यसौ गातं अर्जं च अर्ज दाश्तं निवेदने इत्तिमा संच
इन्साफ स्तु न्याये अन्याये जुल्म जरंव। तुहमत निरभियोगे स्यात्फर्यादं तन्निवेदने अमुष्य कर्मणि मुद्दीम उक्तो
तन्निष्या[illegible]दीमसाजी ति कारं तु कर्म मातेव्य वहारे मामिलः प्रोक्तः कोटे कलाई हुते [illegible] कीलउक्तो वका
लतं दौत्ये पथिके मुसाफिरः स्यौत जास्मसः स्याच्चरे निभृते सैन्ये तु लश्करः स्यात्फौजं सेनापतौ तु सर्दारः मर्दा
नः शूरे स्यात्क्लैर्ये मर्दानगी। अशूरे तु नामर्दः सुभटे स्यात्तर्कशबंधः सिपाही च सादी सवार उक्तो हस्त्या
रोहे च फीलवानः स्यात् पाइलने जावे दिनि खुरी भवेन्न [illegible] नेष्वस्य खुश गामः सुगतौ स्याद्दवीदनं धा
वने कथितं रजौ तु वाग उक्तो लगाम संज्ञा खलीनिसा खुगीरस्तेनं मंदे पल्यानं जीन चाबूकं तु कशा
अश्वतरो तु कुरादं अधम्नहीः स्यात्तेयानहतं मस्लम्मस्लहस्तिनि साइस उक्तो विनीते स्त सर्ज्जो

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

वहिर्विनीतेमुस्तयदः स्यात्मुसन्नद्धे पाजीपश्नौ धन्विनि तीरंदाजः कमानदारश्च शार्ङ्गधनुषि कमानंशोशाः
कोऽङ्गं गुणेजेहः तीरः शरे निशानं लक्ष्ये तूणे च तर्कशः अोकः फलके सिपरं खड्गे शेशेरस्तेग इत्यपि प्रोक्तः॥
कप्र्तः २ मुष्टौ शल्ये नेजः कुन्ते तथा बुर्जः शस्त्रेषु अंगुलित्रेस्यात्नः खड्गादिकोशे तु कार्दक्षुरिकायां जमधन्द
५ दो विषाक्तशस्त्रेषु निखिलायुधे सिलाहं ग्रीवावस्त्रे गिरीवानः। कुरमानअसिवस्त्रे गन्त्राणोत्तमा
नवेदः स्यात् वक्रारम्भके कावचे संदिष्टो लाहकं तु केजिरह कूचः प्रस्थाने स्यात् मुकामः सन्निवे
शने कथितः रक्षि[illegible]चो कीवा मोहसियारः सावधाने स्यात् नोऽब्रो ध्वजे त्वरखदुर्वैरंगउ को गरदस्लोपे
शाखवस्तु पुरोगे मिश्रितंडको परांकेदः जोरावरीहठे स्यात् दलेषु जोरश्च कूचनेनेकः शोशारवेद
मामा ईडुडुभिशाहे जदो ताडफनेहः स्यात् जदंने ताडने मुक्तं मारणं मुक्तं चकूप्तने विज्ञैः सदन
मने शावे स्या मोर्दारस्तन्मौक्तं गोरः अपलायने गुरेजः स्थिरतायां पाइदारः स्यात्। जिंदारः भ

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

वनेवद्धेवस्तोयव्यस्त्रनंबंधः जंजीरंशृंखला यांजैला निगडेदावमूलेवु उमंरवयसिओक्तंज्ञावनमापिज्ञीदगीश्रो
क्तं शामानेसंपन्नो विपदितथामुष्कीलडंब्रोक्तं आसानंतमारो --- मुक्तंगनीमतेविशे वानिज्यात्ज्ञी
विनिस्याद्वाजूगोलक्ष्मकारवानस्थ सोदागरस्थलाभस्त्रदोमल्येधनेमायः अधिकेज्यादाम्रूनेकमोमसावीसमेप्रोक्तः
वानिज्येसौदास्याद्धिकेवेशःफलेपेदा वक्तालेवनिजिस्यापापाज्ञीविकाद्वारः।मल्मार्थेकीमनिस्याद्वहाचनय्येन्
नदुकीक्तं अर्जासमर्घंम्लेमुष्कील्मुक्तंमहाबेवु विकीमतेलमूल्येकदजरवाहनघो त्रमर्णोषु कास्तंज्ञाणाधमर्णो
कर्जगरः कर्जदारश्च प्रतिभूजामिनविन्नेमालमाद्दीवुष्वारुःस्यात् उत्तीर्णोत्तमर्णाद्येफारिकमद्दनलभ्रपेद्धिा
यां गणनायांतुशुमारोलेखोकरणादिसावःस्यात् आयेजमाव्ययेस्यात्खर्चंशेषेभवेद्बाकी तोल्मात्रेतोल्ःकर्षेगु
ज्ञास्त्र--दानस्यात् पावश्चतुर्थभागेमानाद्ययेमानभेदास्तुः अर्धनीमेश्रेणी सूरंगजोवाकुसम्मितेदंडे क्रयनेखरी
दउक्तंविक्रयनेस्यात्फ्रुरोरवृनद्धेव्रज्ञापिविखरीदारस्याद्विक्रयिनिस्यात्फुरोशोदः अवधाम्रुद्दतमुक्तंमरूलतेस्या

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

स्यात्सपीदैत्ते वासीनस्तु हयीस्यादभियोगे कीर्तितो दावा इयं दिनं रत्नेजवाहिरं अन्यासमन्यासे याकूतपद्मरागे अलमासं हीरके
२० प्रोक्तं मुरवारीस्यान्मुक्ता मर्जानो विद्रुमे मिसं ताम्रे हरितेमणौ फिरोजस्फिल्लास्वर्णेयु गौकरोप्ये सीनो बिरीजकांस्येशेई
स्याद्वाहनं लोहे सीमारपारदे स्यात्मुर्दासिंगं धके प्रोक्तं श्वेतेजनेत्स्तुमेसस्मिनउकेमनः शिलायान्तु काचे सीसं वंगेय
10 वजीजं सीसके सूरवं जस्तनीखे मैहरिताले सिंगरीफं हिंगुले प्रोक्तं तूलेपंबः स्तोद्दे सहत्तश्रसल्लु चापिसित्यके मूमं ॥
दादसित्तद्धस्याहानेआमदरफ्तगमागमने गुमाशिनीदत्तकथनश्रवणाखरीदफरोषंक्रयविक्रयणे हत्तौनुजगारः रो
हाथीवलेरर्जंगरः प्रोक्तः यामेदेहजराग्रणक्षेषोग्रजारख्योनेकथितं पनूचारकेषु चोरान्तुरंगचोरखुगग्रवानस्या
त् अम्बहतेश्रमादः देवेअहतेतु जहरस्यात् नाशरवराबसंज्ञाभवतिसमक्षे आवादानः वीवानुह्वसितेस्यात्रसीलेस्या
स्यात्करयहणलोहेषुमस्तुउक्तः कहालेवेलसंज्ञास्यात् अयासेखुमकतिउब्द्योगेस्यात्नवहृदंतद्दत् षिद्यमनमुक्तं चाव
लेयवो-- लं -- - धानदलेस्यात्खरीदं गोधमे गंडुमप्रोक्तं शालीतुधान्यमात्रे तुषेतु मञ्जाजिदस्तुतिले चणके
नरवुदीमाषेमाशः सस्यस्यमजरीरवोशः ॥

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

शाके सवजीन्तु मूले तु र्बबादीजनं तु वार्ताकुः मरिचे तु गिर्दफिल्तु फिल्तजिरः स्याज्जीरके नमकस्तु वने शुंठी तु जंजवीलं तु
कस्लीतं धान्यके प्रोक्तं फिलफिलदराजसंज्ञा पिपल्यामोदके स्यद्रक गोजं हिंगु स्यात्कारचोबः स्याद्धरिद्रायां मस्कः स्या
न्नवनीते दुग्धे शीरं घृते रोगनं तु नकेदो गप्रोक्तं दधिभवेज्जोगरातं च दधिमंडे तु पनीरः परमान्ने शीरबीजः स्यात्
शीरीनर बनि मधुरे मोदकसंज्ञा तु शीनिहल्वा मत्स्यांतकाननानं पुडे तु केदो यशार्करा शक्कर पानकरसे तु कर
वतं बैजेनभाजे तु मालन प्रोक्तं मीखस्लेमा मेकबाब मुक्तं च भर्जितेतस्मित् ।बीरीयाभर्जनमुक्तं छुकादो
भर्जिते विरंजः स्यात् नानमए पशोर्वामि डे भक्ते तु खुर्दनी तामः खुष्कपुलाव चास्मिन्माहारे खुर्दने प्रोक्तं सरीलभो
यासे ल्रुक्रमं फेनाम्तु ऊलस्यात् सेरल भ्रे एर्मी स्र मजीर्णे तु इम्तिला प्रोक्ताः हजमे परिपाके स्याद्वुद्द हजमे तु ष्यरीपा
के खुर्जीनं तु स्यूते कटभवेद्दोरियाह स्तु वावर्चिरवान दस्या स्याकरटे हेनं तु ले ब्रिंजस्तु जुल्यां तु देगदानं
स्याल्लाद्देगोछटे क्लजः कंदोनं तु हरः स्यो न्मस्कलपाहु हूानीतिकापादोन स्तु असिधारे कमिकलगरस्तु
जगिरवेधके तु मुल्ला दे रंगो रागद्रव्ये रंगाजी विनुद्रंगरेजः स्यात् ।मायाकारे स्य वाजीगरे स्य मायास्तु वाजीस्यात्

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

कारीगरस्तुशिल्पिनिनखशं कारीगरी च शिल्पेत्तु गानरि गोईंदः स्यान्मा जेदः वाद्यवादके कथितः रागस्तु रोदसंज्ञा वस्त
न्द्रमेनरे तु रक्कासः वंशेनयेनगारः पटहेभेर्यां नफीरः स्यात् डंकोमस्त्रेडुहलेकारुल्मसंज्ञेतुसाह्नायः स्यात् नर्दः
२१ शारीतुभवेन्चपोणिरवपाशके मुहरः फलकेतुविसातसंज्ञा यत्नकातिस्याकिमारबाजः विजये वायस्हर्दः स्यात्पराज
येवाइदादस्त यज्ञभ्रातिबिंबस्यान्यतिमादोसरतं प्रोक्तं । मस्हरोबरावरः स्यान्निमाणेरामस्युक्तं कर्मकरेतु
मजूरोभवन्मजूरीभत्यपतु भृत्येचाकरनपरोबेनलसंज्ञातुमाहिवानः स्यात् शेयानवेजदीदष्वरंतनेस्या
न्कादीमीति मक्तमत्यापात्रेतु रफपियालापानकमदिराद्विपानपात्रेषु आकादनेजलपात्रेपर्णाधानेतुव
र्ग नेस्या सीसदस्तुकाचक्रप्यारवानाद्याः पात्रभेदास्तु लावनम्तुलवेस्याज्ज्वालम्मांमेलकव्याग्निवांनः । व
स्लहम्युलेदर्वाजज्ञातुरस्लकेतुसमस्त विप्रेक्तुनारदारोमालकारेतुवानवानः स्यात् कायस्थस्तुदबीरः
कलालसंज्ञातुकुंभकारेस्यात् जर्गरस्वर्णकारेस्यात्तुटकेनाश्रस्यमीमारः प्रोक्तः हज्जामनापितेस्याद्दाह
नालोहकारेतु दर्जीतुमोचिकेस्यात् खयातसूचीजवारजकेऽ॥ सूचीतुज नस्यात्नोविस्लाथवा

वाश्नुनंस्यात् निकर्षसोद्दनमुक्तं दूरेउरनारकेस्यात्तवयाकस्युगाजवो स्यात्तुम्मारः शोउक्रिप्रोक्तः मघेमयंशरावंम
येदेश्वसरमादकेअमलं स्यपलौनमेघदारैवाफिदस्ततुवायेस्यात् वाहनमुक्तं वलौउय्यानदोकपशपापोशो व्याये
मोदायः स्यात् दामेमवकूलामोहम्मालोभारवारुः स्यात् वारंभारेथंयौगिरद्रराकदेश्चवराहः स्यात् मज्जूरउदोरप्रोक्तं
राहजनोमार्गयातकोस्या मृगयाधातशिकारकाहल्नमलसेथयामरेयामः सगवानकउरदेउश्वाध्यत्तुसर्वानं
चंडालश्चांउलेनरंगपालेमडंमस्यात् विस्तारकेफरामोवस्त्राणांकथ्यतेतनज्ञेः नेकोकारः सुहानी दानानिभुणो दिला
वस्मुमस्विने एज्येअवाकिरः स्यात् मरोघमेतर हृदप्रोक्तः आउस्देवरदेस्यात् मुर्द राजस्तु आयुष्मार् पसोहिद
हितैस्यात्तरीकफेस्यान्मनासिदः धनिनिगनीजरदोरोमल्दारश्च अभुत्व साहीवीस्यात् स्यातेमरम्मरः स्योत्परते
ज्ञेस्यात्किरीतारः मेहरवानमदयेमजदः सावधानेस्यात् अबलस्तु ध्वस्मरे स्यादाजादः स्यात्त्व तंत्रेषु डंग्रेवंद
र्दः स्याद्दरवीकस्यात्सलंभेषु गोभ्रुः सुधितेचस्यात्त्विस्नल्लप्रिनेशिकुश्चरस्तने गदंभरेहीवीमोलाभिष्टेस्याद्दिवांबरे
स्याद्धिरहन् धुरसुरवमोवाचालेवकारिगोयंदयलामुरवरे स्वामो------ वदसरगुरः कहदंप्रोक्तः ॥

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

दुर्भाग्येवध्वक्तः शोभनभाग्येतुनेत्रकान्तः स्यात् वद्दीनकंस्त्रक्त्कार्मणि दृष्टे विंदष्वलेतु सं दः स्यात् अमृत्तमेधुम्राला
सुकृतेतत्उत्तवारेवेगारंज्ञाल्मितेतत्तयाजिस्त्व - - - - - - दरिद्रस्यात् मिश्चिनगदाचनस्मिन्नसमर्थेनात्
१२ वानः अतियोग्येमाकालंसूत्रअन्याशेउमेदवारःस्यात् दुष्कृतिः अहालौवेदारोजगगरकेपि अटिलेकजोथ
लाजानमजोखलेस्याद्वदामोजः। लपिनेनापायंदः सनाननेस्यात्पादादः हृद्दादौगतुवा - - - गिरिधाल्वा
दोजमादःस्यात् हेवानस्त्तचयत्तः स्यादिन्मानोमनुष्योष्ठु भ्रमिचरोचरिंदः खेचरमात्रेपरिंदःस्यात्॥
जीज्ञंपदार्थमात्रेस्यात् महत्त्वसंदेस्यात्द्धोधमेचिरिकिनंमलिनेविस्तीर्णेतुफराकंचुस्तरवर्थवन्नेले
गिर्दःस्थलेफरवकदीर्घेदराजउक्तोविलक्षस्तु प्रचुरेविसियारःस्यात्सेशजरतथांदकस्वप्ने। निखिलेहमः
समयेतमामहर्तेनथाहरे शून्येखालीनिकटेनज्दीकंज्ञाहिरेव्यक्ते संगापनेतपिनहाअन्यदेहाजिरंप्रो
क्ते गोसेपोमीदःस्यात् व्यवहृतिदीनेचबर्पदः कठिनेद्रुस्तसज्ञानवेनवः कोमलेनमंप्रबलज्ञोदो

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

आदेशेऽनेऽयाखिलसंज्ञापुराननेऽजहनः एकाकीनन्दास्यात्संकीर्णेतंगसर्वगेद्वमरत्तु प्रतिकूलेभुजिदःस्यान्न
वाणिकःसान्तवधेतु वेणाइदस्तमाचेवेमज्ञोसारमेनेत शुष्कंशुष्कमाईनरेनथाचूर्णितेकाम अन्वेषितेतु
न्यस्तेदृष्टेदीर्देशानेकर्दः दग्धेमामंग्यथितेपेवस्तमेडिनेऽशीदं प्राप्तेआशंभ्रान्तेवाईदंलज्जितेतुशमिदः
रेजोदस्तविरक्तेननदोहतेनेजनेतेजः। त्रुटितेशीकस्तदीर्णेद्वीदउक्तो विदारणोपारः उपदिष्टेआमोक्तंप
रिचितसेशेशिनारक्तःस्यात् निहितेनिदाहउक्तंयचेष्टितेनेगिर्देकार्दस्यात् पाकेविदिवेतिरमतिमज्ञार्थे
विहम्भज्ञार्थेयसमग्राणेचच शुभ्रशुभमधुरेप्रोक्तंशुभ्रारमतिसम्यगर्थेस्यात् पाकंशुनैविमलेगिर्दःस्याद्ध
र्लेलटसौतेच वक्रेविश्रुतेचकर्जोशस्तमन्येनथामयो पार्वःखंडेवस्त्रंमेनेपापेगुनारुःस्यात् माहस्थं
डेमासेस्वर्णलेशेऽजरःप्रोक्तः ···· अस्थिविशेषेशाणस्तथैवकेशप्रसाधन्यां शारःसारवरवेदमः।
द्वाणेचापिनिश्वासे मिदस्वश्वासेहृपयोशायदयोग्यतुमानेच वस्त्राणांपरिणाहतनेजविचापलेचापि।

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

उपरिफलेचवरः स्यात्मध्येकसरस्तथा चेन्द्रस्कन्धेकूलेचबुधैः किरीमारउक्तोथमञ्जरीसंज्ञा कायतिउरावपिढं
दंसिद्धानेपिशनेचापि आशामृत्स्योरमलकेनौनेयेप्रतिष्टायां आरंकंचुकवस्त्रेअन्तुद्धमनेपिपेशराजः स्यात्)
१३ 13 उद्घाटनेनिवृत्तौवाजः सेनापनौतथामुखे तर्दोरः स्यादेवलिरादावस्तुन्नमेप्रोक्तः मासेसदाविदेशेम
फरः कर्माधिकारयोरमलः मज्जेमज्ञनिमारेभारेवारेचबारः स्यात् नृत्येत्रधमेचकामेमदिरामगल
स्रयोः शरावः स्यात् राशोनिधौचपुञ्जः अंगीकारेभवद्दारे मत्तायोत्रसमयकौनिर्हि विनीमचिनीमद
एवमर्थेग्रामीनिताः संबोधनेएचाथएवंमुबारमेगलार्थे अत्यर्थेहमममनागर्थेओद्कुयघर्थेअगर
अगर्चीयघपीत्यर्थेवाबहमरहमसदार्थेकु मननार्थे------------विसयारअस्तार्थेतातारः
रः स्याज्जुदापृथक् हालइदानीगाहेस्यात्कदाचित्कयूकदार्थेक ईसाक्षोतद्धियहोठेउएवार्थे
हमीहवी ननकिंचिदर्थेहेचः स्यान्नास्त्यर्थेमेस्तनेस्मतौ अस्त्यर्थेहस्तानिषांनिर्गानबोधने चेदा

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

धी

वहत्वेचेदः स्यात्कियदर्थेचवा कथं कीदृगर्थेचितोरः स्यादीतोरः स्यादीदृगर्थेके अस्मादृगनिमित्तार्थेरवा
यः स्यात् विनार्थेवावजन्भवेत् तोरप्रकारेऽजिन्स्यार कथंचिद्द्रप्रवेशने वेदर्निष्कासनेपारः द्वितीयार्थेपरिकी
तिनः परेपरेयविहार्थेफर्दाम्बादिव मभवेत् पस्फर्दानुपरश्वः स्यादयईशाजत्यते गतेहनिपरीरोजाई
स्यात्लस्वत्रहायने अनेनतरेगतेपारे पपरारे भत्तनीयके परार्थव्यञ्जककरणे निःशेषार्थेचहदस्मनः । इतो
अचउजाकवउजानत्रार्थेकेभवेत् अजीजांइ तइत्यर्थेऽतोर्थेचउजाभवेत् एकद्वित्रिचतुपंचषट्सप्ता
ष्टनवकमात् यकदुसेचहापंजशेशहफ्तंहस्तनुइभवेत् दशादह्द्वादशद्वाज्दहयाज्दह एकादश
स्थितोसेजदह्त्रयोदशस्याने चाहार्दहस्याच्चतुर्दशकेदश पाज्दहपंचदशकेशांजदह षोडशवाचकं
हप्तदह सप्तदशकेनोज्दहस्याहतविंशतो स्यदह अष्टादशस्याने वीस्तविंशतिवाचकं वीस्तुयक
वीस्तुहवीस्तुसेइत्यादि पूर्ववत् एकविंशत्येकत्रिंशदाद्याः त्रिंशत्तन्सीभवेत् चोहलचत्वारिंशतो

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

त्वा पंजाह् पंचाशदर्थकं सात्तषष्टिः सप्ततिस्तह हाह् नवतिनवद् दम्नाइ अशीतिसंज्ञायां सद्दशनार्थे निवेदनं
कोशैकारो रत्कल्तङ्क सदसे तत्हजार भवेत् यकसदह्नि सइयकहजार कुहजारादिह्र्वदेत् सप्ताशद्धाः स्व
१२ यं ज्ञेयाश्च संख्यावेकुमार्भवेत् अकुम् दुयुम् सियुम् चैव चाहारम् पंजुमा दय: इमे तावद्गणार्थाः स्युः
द्वि यथा सेयुम् ल्टनीयके एकादशे याज्दहुम् स्यात् बीस्तुम् बीशार्थवाचकं एकविंशे बीस्तुयकुम् सी
13 युम् त्रिंशे प्रकीर्तितं सदुम् हजारं जाह् प्रथतीम् स्मरणार्थकात् उत्तरेयेत् पारसीकशब्दार्थैः ईईकी शब्दार्थे
नस्मात: सर्वर्थे व हमः शब्दे स्वशब्दार्थे नुरवुञ्जवेत् वहुत्वएत इशाद्स्यात् एसा इति पदं भवेत् एकत्वेयुष्म
स्त्वतुष्माद्विवहुत्वयोः एकत्वे अस्मदोमन्यान्मायां द्विवहुत्वयोः पदांते सदृतदर्थे स्याद्दपसार्थे
नामजाईद्दशब्दो भवेत् राजापत्येभ्समाहजादवं दज्ञाद [illegible] सजे मीरापत्ये मीरजादः मीराविका
चिदिरिश्यति नयावुयुकजादयादिरूपाणि स्वयमन्वेयेत् रत्नत्वार्थे वान: स्यात् सवानकुत्र

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

वत्त्वे केद्वीवत्फीलवान् वागवान् आहृतवान् सखवान् तथा गुर्वेवानादिरूपाणि मवयस्य याणि पंक्तिः नदत्स्यालीति
दारः स्यात् ज्जमीदारादयो यथा रमनं गमने प्रोक्तं यातेत्यर्थे लुमेरवइ मेरवइब्रजेत्यर्थे ब्रजामीत्यत्र मेरवी मेरवेइब्र
जसीत्यर्थे ब्रजामीत्यत्र मेरवं यामीत्यर्थे मे ववे मस्यान्नात्रद्विवचनं भवेत् गुरइ यातु गच्छतु गुरवे इगुरवे ब्रज गुरवेइब्र
जतेत्यर्थे ब्रजामी गुरवमभवेत् गुरवेम ब्रजामीत्यर्थमेवायइ एवं कस्यचिन्तो गुरवइ प्रभृतिः शब्दो लिङ्गर्थको यथा मेवा
यइ गुरवी गच्छेत् मेवायइ गुरवइ ब्रजेत् गमामीत्यर्थे रमस्यात् रमइ वरुवार्थके गमिष्यार्थे नु रमीस्यात् रमे
नहन्ते लोमभे किंतु यगच्छमर्थे रमस्यात् रमन्द्विवहुत्वयोः रवोरुम रमगमिष्यामः रवोहे इर मगमिष्यथ रवा
हे र रम गमिष्यंति ष्वाहइरम गमिष्यति ष्वाहरम गमिष्यामि ष्वाहरीरम गमिष्यसि भूतार्थे यानि रूपाणि मेरवाणि
भवंति चेत् क्रियातिपत्तौ हेयानि तानि सर्वाणि पंडितैः यथा गमिष्यत् मेरम मेरम्हइ गमिष्यति मेरमे गमिष्यं
सर्वत्रैवं समुन्नयेत् वर्तमानार्थे रूपाणि मे चतुर्याणि विभाषया यथा वर्दम वदच मेऊल्मऊ नहस्यवि गिरद
मे गिरद गिरदं हाजदमेऽन्दान दऔदाजे इ वक्तीर्तने स्थाने रूपाणि वर्ण्याणि पदेस्फुन्नेत्वविज्ञेन यथा पर्गुरइ
ऊनवीन् वृवीन् इति समुन्नयेत् मेरावज्ञवतीत्यर्थे भवसीत्यर्थे मेरावी मेरावदमवेत्यर्थे मेरावेमवधेत्यावि

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

मेशवे ममवामोभवामीत्यर्थे मेशवं भवतर्थेतुशवइतुशवेइभवोनोर्थके मवामितुशवंप्रोक्तंभवार्थेतु शवइभवेत्
तुशवे ममवामार्थे मेवायइतुशवइभवेत् यमवार्थेतुइस्तुदेरवतूवमितिवाचकम् अरीतुदमतुदेष्वादिरूपे
२४ पूर्ववत्कल्पयेत् भविष्यातीष्वाल्लस्मुदष्वाहीतुदभविष्यामि ष्वाल्लस्तुदायसदलमतुत्रेयविचतरोः अभिविष्ये
ऽमेतु इस्यात् अभविष्यस्तुमेतुदो अभविष्यंमेतुदस्यात् शेषंशेषंतुपूर्ववत् जदतं ज्ञाने प्रोक्तं दत्यर्थे
15 मेजदभवेत् प्रेत्यर्थेमेजने स्यान्मेजनीमेजनं तथा मेजनेदमेजनेमादिविज्ञेयंतुज्ञानदर्थके निजन्तदरूतुनि
प्रोक्तं विजनेदविजचइजदि जदेजयानजदत्तः स्याज्जमुरर्थेजदीजदं जदेमादिस्वयंज्ञेयष्वाल्लइजइचइ
विष्यति लनिष्यामीनिष्वाजइष्वाहीजइअमनिस्तथा अलनिष्यमेजदः स्यादलनिष्यंतुमेजदं भ्रंकेर्थेमे
खदिंतु ह्येमेखुरीमेखुरपुनः अहामित्यर्थैतु खुरः मेन्हवु भ्रेनेखुदे कीर्तनं ष्वाल्लदखुदे भोह्वनीत्यर्थेमेखु
दीभोहसनार्थके मेपचइपचनीत्यर्थेमेपनीमेपजेन तथा पचतर्थेतु पचइपचार्थेतु पजन्मतः।
पपाचपुत्रकतुकौन मपचः अमनीस्तथा ष्वाल्लस्तुकयदामिष्वाल्लस्तुकेसपद्यति अपदयदर्थे
मेतुक्क मेतुकोऽभ्मनिस्तथा मवीनइपश्यनीत्यर्थेमेवीनी पश्यसीत्यपि पमेपनर्थेतुवीनदस्यात्तुवीइप

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

इपार्थकेभवेत् अपश्पदर्थेदीदः स्याद्दीदीदीदंतु पूर्ववत् अञ्जस्यपदर्थे मेदीदघादद्दीदत्तुद्दस्यति श्रृ
णोत्यर्थेमेशिनवत् श्रृण्वर्थेविशिनवस्मृतः फ्तावर्थेस्तुनीदः स्याद्श्रोषीमेस्पूनीदस्तु षाद्
शीनीदस्याष्यामिश्रवणेतुशिनीदनं मेबोयइजिघ्रतीत्यर्थेबुबोयुजिघ्रार्थकेस्मृतं उवाचार्थेतु
गुत्रः स्यात्स्वाहुइगुष्नवदिष्यति अवदिष्यतमेगुमहपाणिपत्स्यानिपूर्ववत् लेटीन्यर्थेतुमेनीश
इलिलिहार्थेतुनोशीदमेनीशीप्रभृतिस्तथा क्रियातिपत्तौमपूर्वोषाहुइपूर्वोमविष्यति मेग्रा
ग्रामइपिवत्यर्थे विदशाद्वार्थेप्याहुड्रोशीदपास्यति गृह्णात्यर्थेतुमेगीहइ गृह्णाणार्थेबिगि
दभवेत् नग्राहार्थेगिरिग्नः स्याच्छेषपूर्ववइन्नयेत् आत्तापयतिशाद्वार्थेमिफुमायबुकु
मोय आदिदेशार्थकेपुनः फमूदघाइरफमूदमेपमूदादिपूर्ववत् प्राप्नोत्यर्थेमेरसर
स्याद्विरसग्राम्मुहिवाचकं प्राप्तार्थेतुरसीदः स्यान्मेरसीदादिपूर्ववत् मेरसङ्लभतीत्य

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पारसी
प्र
१५

15

दैबीयाबइलमतामिति लेभेयामनयाप्याहइमेष्टुर्वीतुनदर्थकौ मेवल्लह्मच्यनेर्थेस्यान्तमुचे
वस्तकीर्त्तिं आयार्थेतुमेप्रायइबीयाप्यागळुवाचकं आजगामार्थकेआमदेशोपंर्ष्वंवदा दिशे
तू मेबाशाइबसतीत्यर्थेबसार्थेतुबुवाशभवेत् डुवासार्थेतुवूदः स्यानबाहुइवूदस्तडष्यानि
आसीदर्थेपिवूदःस्याइवूदीआमीःपदार्थके वूदंवूदेमवूदेखुदं दादिसमुत्रयेत् मेयंदाज
इक्षिपत्यर्थेविजंदान्नक्षिपार्थके चिक्षेपार्थेतुअंदाख्तनयत्यर्थेतुमेबरद बुवरनपार्थकेबु
र्दस्यान्नयनार्थवाचकं ददात्यर्थेमेदिहइस्याद्देहिस्यानेविदेहभवेत् दसावर्थेतुदादःस्यापदा
इहादबदास्यति कोरोत्यर्थेमेकुनइस्यात् कुनस्यानेबुकुत्र्वेत् चकारार्थेतुकर्दस्यानबाद
इकर्दवारिष्यति आवइस्यादानयत्यर्थेआनयार्थेवियाभवेत् आवुर्दआनिनायार्थेकीरा
त्यर्थेतुमेखरइविखरकीरणीहिखरीरणादित्यर्थेतुखरीदवेत् विक्रीणीतेमेफुरोशइवि

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

ऋलीयाफिरोसभवेत् व्रकीणात्त्वकुरोम्रः स्याछेपेस्र्ववदादिशेत् मेनिशीनइउपविशात्यर्थेउप
विशार्थेकेविनीशीन् उपविवेशार्थेनिशास्तुपरिकीर्त्तितं बुबुसेहक्ठ इत्यर्थेमेत्तुसेइहकृतीत्यपि
पूर्सीइपत्रछार्थेशोपंजेयंतपूर्ववत्वछिते: मेदवइधावतीर्थेबिदवत्स्ट धावदर्थेस्मात्सेटवी
दादिपूर्ववत् मेपिरोलइप्रेषयतिपिरीलान्यप्रेष्यते पदे विपिरीलप्रेषयार्थेमेपिरिलादिपू
र्ववत् मेनस्वाजन्तुपयतिबुनवात्रहपदार्थेके नवामहुपदामासमेनभ्रादिपूर्ववत् घा
हुइघरीद्मेस्वरीदादिज्ञेय: मेदावस्थावधत्यर्थेविदावधावयमाचके दयारार्थेत्तुद
स्रादिपूर्ववत् वत्मेदारउडूरतिबुबदोरोइथरार्थके वदोस्रउहधानार्थेबाहरवदो
स्रपूर्ववत् ह्येयमुत्तिष्ठतीत्यर्थेविमोबेजइविचलती: उत्तिष्ठार्थेनुवर्षेजउत्तयोबराबा
स्तुच मेद्याइहकृतीत्यर्थेबुघाहस्कार्थेकेभवेत् पेहुदर्थेनुघास्तस्याद्याचनार्थेप्यं

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पर्व

पार भवत् पर्वेदास्यात्पुपोषार्थेपुसत्वेड् पुसीनेर्थेबुपर्वस्यान्मेपर्वेदादिपूर्ववत् ज्ञानात्यर्थे

१६ नुमेदानड्बिबंतानीदि[illegible] वाचके अज्ञानदितिदानीश्रमेदानीश्रादिपूर्ववत् मेन्नायश्ज्ञा

16 यनेर्थस्याहिज्ञायन्नायस्ववाचके अज्ञायनार्थेजाईद ज्ञाइदीन्वमन्नायथाः लिखत्यर्थेमे

विवीसइबुनिवीतलिखाथेके लिलखार्थेनिवीत्तस्यात्पठत्यर्थेनुमेछ्वानइ बुषाबुख

पिढ़िवाचके ष्वाबीठस्तुष्वापार्थेस्याद्घादइषीबीड्पूर्ववत् मेमीवड्पियनेर्थस्यान्वि

यस्वार्थेबिमीभवेत् मम्रेर्थेमूर्दतूपस्याद्दश्रात्यर्थेनुमेगजइ दटश्रार्थेगजीदस्याद्दस्या

श्रार्थेनुबिगज्र भवेत् मेफिरिलइस्प्रेषयतिफिरीलाइप्रेषयत्यदे बिफिरीलप्रेषणार्थे

फिरीलादिपूर्ववत् मेगुजारइत्यजर्थेबुगुजारत्यजार्थके गजपाजार्थेगुज्ञा[illegible]स्यान्मेची

नइचिनुतेयके विचायार्थेनुचीदस्याद्दिवीन् चिनुपदार्थकं व्रजत्यर्थेमेबुखइबुख

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

स्याद्व्रजवाचके अतीतार्थे गुदस्म स्यान्मे गुदाश्मादि पूर्ववत् मेघ्रनामस्इ परिचितेर्थे विश्वासपदे
गेयंपचिनुस्यानेशिनाश्च स्यात्कोतके रोदिति गिरियइ स्याद्झ्रिीयद्शारोहरादार्थे बिगि
रीयरोदित्यर्थे हमतीन्यर्थेन्तुमेखंदइजहामार्थेन्तुखंदीद् बिखदहवाचकं बिजह्ड
लंबकार्थे स्याड्लंबयतिमेनुहड उदलंघयदर्थे स्याज्जडूभ्रांपंत्तुपूर्ववत् मेपाशाइपरि
धनेर्थे परियेहिबुपोशाच मंगापयतिगापनार्थे प्यंयंधातुः मेमजइदहनिस्मृते दसु
तेर्थे सोम्र: स्याद्दाहार्थे बिसोजद वर्पेत्यर्थेन्तुमेबाइबुबारवंपार्थे केभवेत् ववर्पार्थे
न्तुबारीटमेबारीदादिपूर्ववत् मेशाशाट्मूत्रयत्यर्थेशाशीटः स्याद्मूत्रयत् मूत्रया
र्थे बिशाशा: स्याद्दीयतेत्यर्थेन्तुमेदरव्रविदड्यर्थे दवीदः स्याद्दिदीयर्थेन्तुमेदवं छिन्नत्य

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

प्रा° १८ 17

र्थेमेवुरन्द्रस्यात् किंधीत्यर्थेबुवर्मभवेत् चिछेदार्थेत्तुबुवरीदघाहइबुबरीदछेत्स्यति मेक
कइकर्षतीत्यर्थेविकशस्यात्कृष्यतामिति चकर्षार्थेकर्षीदस्यात्कुर्षामित्यर्थेतु मेकश्चा
म् मेऋमइपततीत्यर्थेविदाम्पतनार्थेक पपातार्थेतुऋभाटमेऋभादादिपूर्ववद
त् वृष्वात्यर्थेतुमेबंटइबधीत्यर्थेबुबंइभवेत् बबंधार्थेत्तुबल्लस्यात्बाहइबल्ला
दिपूर्ववत् मेहूजइचायत्यर्थेइजोडचोरयदर्थेक विहुज्यचोरयार्थेस्यात्घाहइ
ज्रीदपूर्ववत् मेबोमइचुबतीत्यर्थेचुबार्थेत्तुबुबासभवेत् अचुंबदर्थेबोसीदमे
बोमइचुंबतिस्मरत् वुहीदःस्याद्दुरोहार्थेमेबोहीदादिपूर्ववत् जग्रात्यर्थेतुमेगा
दाइजन्नीत्यर्थेबुगाय्भवेत् जजंमार्थेत्तुगाईदमेगाईदादिपूर्ववत् तदणात्य

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

र्थेनुमेत्राशद्रचित्राशान्नहणहिस्मृतं ननतार्थेनुत्राशीदमुंनार्थेप्ययेमनः सेस्तुमा
रङगणप्यतिविस्तुमारुगणयार्थेके श्रुमुर्दगणयामाभ्मेशपंहुवेबङ्गन्नयेत ससंपदेर्थे
चकीदस्यात्संदतेर्थेनुमेचकाइ रुकमङ्ल्नत्यर्थेचन्त्यदर्थेनुरवकसीइ विकसत्यर्थे
सुकूफइबिचकासार्थेसुत्रुमस्यात भमत्यर्थेनुमेगदेइगदीदरभामवाचके खन
त्यर्थेमेकनङस्यात्वंदीदाखनदर्थेके अवपन्कात्रमेकारङ्वपत्यर्थेप्रकीर्त्तितं मेफ
ह्यइबुध्यतीत्यर्थेमेरमादितुघर्ववत्त मेनावङ्तपनीत्यर्थेनावीइ अनपदर्थेके ने
वीदविरराजार्थेमेनेबङ्राजनेर्थके चचालार्थेचलीदस्याच्चलत्यर्थेनुमेचलइ च
वार्थेचरीदः स्याच्चलत्यर्थेनुमेचलइ बिलिनेर्थेगुदाप्रस्यान्मेगुदावइबिली

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पाव
१८
18

यते शक्त्यार्थे मेत्तवानङ्त्तवानीत्यपदं पुनः शशाकार्थे नयात्वाहङ्त्तवानीत्यत्स्तथा
ह्यनि मेमानङ्निष्टतीत्यर्थे मांदनस्थापदार्थके मेनायङ्दालयत्यर्थे विशायदा
लयाधके शुल्लप्रदालयामास वाहूङ्स्थूलादि पूर्ववत् म्हात्यर्थे मेमानङ्बु
मानमड्डहिवाचकं ममदार्थेतु मालीद मेमालीदादि पूर्ववत् नद्यत्यर्थे मेमि
कनङ्विशीकलत्तु द्यदर्थे स्यात् मेसाजङ्काथयतिजोमीदकाथयामास श्रा
रमनेर्थेतु सामृस्यात्मेयक्तुङ्डुायतर्थके उदडोयनवापरीदस्याङ्याशान्काप्रस्याच्चूर्णयामा
स बुकामचूर्णापवाचक मेकाबङ्चूर्णायत्यर्थे मेतूबङ्भ्रमतिस्थितौ बध्यामार्थेतु
तुवीदादिपूर्ववत् मेनायङ्म्रगयत्यर्थे च्चूस्तात्म्रगयदर्थके विभायार्थे त्रमीदस्या
न्मनर्सङ्त्रमतिस्थितौ पठत्यर्थेतु मेषानङ्खुश्वानस्यात्पठार्थके पपाठार्थेतुषा

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

दः स्यात्ख्याहद्यं वादयिष्यति परीक्षयति अज्ञामायइमेअज्ञामायइपरीत्यति परीत्यदर्थेअज्ञ
दमेअज्ञामायपरीक्षयति मेदिहानइदापयति दिहानं स्यादादापयत बिदिहानं दापयामि विदिहा
नमदापय नयात्ख्याहइदिहानी दक्षपयिष्यति वाचकं नहूत्स्याहीद्वदिहंदादितत्तदर्थेतुभा
वयेत अदापयिष्यद्वर्याद्वौमेदिहादादिपूर्ववत धातूणांस्वस्वतूपाणि तत्तदर्थेतु पंडितैः
विज्ञेयात्मनयारीत्यानाकं विस्तरभीतितः ॥ मेरवानइगमयति मेवादस्यादवापयत
मेरवान्नगमयार्थस्यान बुपज्ञानेपाचयार्थके मेपज्ञानइपाचयति पज्ञादस्यादपाव
यत ख्यादद्यपज्ञा द्वादिपूपस्वयमूह्यं विचक्षणैः मेबीनानइदर्शयति मेतुमायदर्शाय
ति वितुमायदर्शायार्थके नमूददर्शयामास मे नमूदादिपूर्ववत बीनादस्यादर्शयति
मेबायानइवापयति बायांइअवापयत्यदे मेगोयानइवाचयति गोयानस्याद

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पार
१२८
15

वादयत् आप्रामानइपाययतिआप्रामांइसग्रपाययत् मेगीरानइगाह्ययतिगीरान्नृम
ग्याह्ययन्तिस्यतौ मेरसानइग्रापयतिबिरसान्ग्रापयायके मेरसानंग्रापयामिमेरसान्
अग्रापयन्यदे मेभुरानइभोजयतिभुरान्स्यादभोजयत् अन्दाजानइलेपयतिअन्दा
जानूपदंपुनः लेपयामासइत्यर्थेगुदरान्अवापयत् मेगुदानइवापयतिगुदान्दीन
मवापयः परिचाययतीत्यर्थेमेशिनामादउच्यते अनीनार्थेशिनासांदचांदादस्या
दह्रासयत् मेछेदानइहासयतिमुमान्स्याददाहयत् मेहूजानहाहयतिकाशान्
स्यादकार्षयत् मेकाशानइकार्षयतिबुकशान्कर्षयार्थके मेदुजानइचोरयतिदुजा
न्स्यादचोरयत् मेबासानइचुम्बयतिबासान्स्यादचुंबयत् मेबुरानइछेदयति
बुरवांइअछेदयन्यदे परिधापयतीत्यर्थेमेपोशानइपदमेवत् अनीनेर्थेत्तुपो

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

पान्दबुभोषणान्पयिधापयत् मेजीगिबुरानइखेदयतिबुरवेदांइम्अखेदयत्पदे पयिधापयती॥
यानइज्जीवयतिज्जीयान्दजीवयत् मेरक्तानइनर्त्तयतिरक्तानीद्भ्यादनर्त्तयत् मेग
दीनइभ्रामयतिगर्दीदभ्रभ्रामयत्पदे मेफल्लानइबोधयतिबुफल्लांबोधयार्थके प्र
ह्लान्दबोधयामासमेफल्लाद्यदिपूर्ववत् मेऊनान्इकारयतिबुऊनान्कारपार्थ
के मेऊनानीकारयमितिऊनान्दस्यादकारयत् अनीनार्थेतुयद्रूपंप्रथमंपरिकीर्त्ति
तं तद्भ्रान्तेस्वस्वभावार्थेधान्नांज्ञायतेनायथा। गमनेरमनेपाकेमुलनेकर्दनेहृति:
ऊभ्मनेमारणेदानेदादनेजदनेहतो पाशीदनेपरीधानेधावनेतुटवीदने पा
नेश्चाशामीदनेस्थालिविवनेऊनिवीभ्मने दीवनेदर्शनेपदाईकागानंद्धविद्धवेन पो
शीदनीकृअ्मनीप्रभ्मनीयथा उपेयान्प।

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

नं० ५६३-घ
पारसीप्रकाशविनोदः
ज्योतिषम्
अपूर्णम्
२० पत्राणि २०
ले० —
लेखक: रामः

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative